

UN CUVÂNT PENTRU PROFESORUL MEU

Gavrilă Simion

Pentru cei ce ne-au pus condeiul în mână, pentru cei ce ne-au îndrumat prin labirintul cercetării ca să le deschidă perspectiva cunoașterii, se cuvine să le păstrăm o permanentă memorie și recunoștință, tot așa cum o avem pentru cei care ne-au născut și s-au străduit să ne dea o educație aleasă.

Iar când în calendarul timpului ni se consemnează un moment de remember pentru ei, atunci se naște în memoria noastră retrospectiva unor imagini care nu pot și nu trebuie să fie uitate.

De data aceasta, un remember pentru profesorul academician Emil Condurachi, care a fost pentru foarte mulți tineri un permanent îndrumător o călăuză, un sponsor, într-un cuvânt a fost întruchiparea conceptului de „Pater”, așa după cum îl botează discipolii săi. În această aură l-am cunoscut pe academicianul Emil Condurachi, mai întâi ca decan, căruia i-am înmănat spre aprobare cererea de înscriere la facultate. Apoi l-am avut profesor, talent înăscut care te captiva prin enciclopedismul său prin modelul prin care ne prezenta istoria și mai ales arta romană ale cărei capodopere le văzuse, le pipăise și le studiase cu pasiune. I-am cunoscut pasiunea și dăruirea de sine atunci când coordona o acțiune științifică și îi citeai în priviri dorința de reușită și de a mulțumi pe toți.

În toate acestea mi-a fost exemplu și mă mândresc că am reușit să i le urmez măcar în parte.

După ce profesorul Ion Nestor ne-a părăsit de timpuriu, îndrumarea și coordonarea mea pentru obținerea gradului de doctor în istorie mi-a fost asigurată de academicianul Emil Condurachi. Mai presus de toate însă academicianul Emil Condurachi a fost profesor, acea călăuză în

pregătirea multor tineri, printre care m-am numărat și eu. De la el am primit nu numai învățătură și acel autocontrol pentru logică și gândire și în alcătuirea frazei. De la el am primit un permanent sprijin moral și chiar material în acel permanent proces de perfecționare profesională ce trebuie să ți-l formezi nu numai prin cercetările din teren sau în biblioteci ci și prin deschiderea unui orizont spre universalitate. Grație lui mi-au fost deschise porțile ca să pot participa la mari reuniuni internaționale și după exemplul său și a celor văzute la astfel de întruniri, am reușit să mă număr și eu printre asemenea organizatori.

Păstrez la îndemână o astfel de confirmare pe care profesorul, în calitatea sa de Secretar General al Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene a trimis-o colaboratorului său: este o scrisoare de mulțumire pentru contribuția la reușita „Seminariului pentru formarea tinerilor arheologi din țările balcanice” și a „Colocviului Internațional de Arheologie”, realizate la Tulcea în deplină colaborare cu AISSEE (iunie – iulie 1978) și sub asupiciile UNESCO. Discipolul le-a primit cu bucurie și mândrie, dar ar fi trebuit să trimită el profesorului toate acele cuvinte de laudă, căci colaboratorul nu făcuse altceva decât o demonstrație că învățase bine lecția din faptele dascălului său și nimic mai mult.

Dacă cineva ar dori să meargă acum să studieze programul, pregătirile și rezultatele marilor manifestări științifice organizate de academicianul Emil Condurache, ar constata că prin aceste reuniuni în care luptele de idei și confruntările de opinii s-au creat cele mai de seamă opere colective. Grație prestigiului științific de care se bucura și a talentului diplomatic înăscut ce-l manifestă în toate

ocaziile, academicianul Emil Condurachi a reușit întotdeauna să mobilizeze chintesența forțelor intelectuale de pretutindeni, astfel ca România să ocupe un loc de seamă în mișcarea promovării culturii universale.

Și nu vreau să mă gândesc mai mult și mai departe decât la contribuțiile acelor colocvii de artă medievală și mai ales de cele ale simpozioanelor și congreselor internaționale referitoare la „L'ethnogenese des peuples balkaniques” ori la „Colloque international Mamaia (Roumanie)” din 1 – 8 sep. 1968 și ne dăm seama ce-au însemnat asemenea întruniri.

De altfel, grație personalității științifice de care se bucura și a activității sale recunoscute, Emil Condurachi a fost ales și Președinte al Uniunii Academice Mondiale, onoare prea puțin sau aproape deloc mediatizată în România ca „să nu supere pe zei”.

Emil Condurachi a fost nu numai un mare profesor și un talentat organizator de manifestări științifice, ci și un recunoscut cercetător și coordonator al unui colectivități de mare ținută. El a știut ca nimeni altul să coordoneze activitatea de cercetare arheologică a marelui șantier-școală de la Histria.

De curând, ascultam un comentariu purtat, din nefericire, neoficial între mari specialiști ai zilelor noastre de azi și de la care am surprins câteva aprecieri comparative prin care se afirmă că „... de la perioada lui Emil Condurachi și până în ultimii ani, Histria n-a mai cunoscut niciodată condiții materiale pentru cercetarea sa ca în acei ani.”. Dar, sub aspectul științific, profesorul nu s-a limitat doar la investigații arheologice în cetatea romană propriu-zisă.

Pentru lărgirea documentației, el a dispus dechiderea unor noi sectoare, atât în zonele extramuros și în necropola tumulară, precum și în așa numitele factorii sau așezări din teritoriile agrare ale cetății și chiar mult mai departe, în teritoriul vecin atribuit de unele izvoare cetății Orgame / Argamum. Era, de fapt un nou punct de vedere în cercetarea științifică și în mod implicit în modul de a privi orizontul istoric. Dar,

conducătorul șantierului Histriei nu s-a mulțumit doar cu cercetarea anumitor sectoare, ci a trecut imediat la conservarea și restaurarea lor, creând astfel premisele înscrierii monumentului în lista obiectivelor de interes turistic. A fost primul monument de arhitectură antică care a intrat în circuitul muzeistic și care a trezit un mare interes pentru public. Era de fapt o gândire proprie care cumula activitatea muzeologică în totalitatea sa: cercetarea, conservarea și valorificarea monumentului atât din punct de vedere științific, cât și cultural-educativ.

De altfel, activitatea sa muzeistică am cunoscut-o chiar din anii studenției mele când într-una din clădirile situată în curtea Academiei Române a fost reorganizat Muzeul Național de Antichități, iar studenții de la secția veche făceau supraveghere și ghidaj în expoziția sa. Din nefericire, sistematizările urbane și o serie de reorganizări asupra spațiului deținut de Academie au scurtat existența acelei expoziții.

Prin funcția și activitatea sa, profesorul Emil Condurachi nu a avut ocazia să aplice în practică ideile sale de ordin muzeologic.

Dar a umblat mult, a vizitat foarte multe expoziții și muzee și ori de câte ori i se ivea posibilitatea, tuturor le împărtășea informațiile, impresiile și le dădea sugestiile necesare.

În toate ocaziile era prezent și totdeauna manifesta o grijă pentru pregătirea tinerilor, cărora le acorda sprijin și îndrumare.

De fiecare avea grijă, mai ales atunci când avea posibilitatea de a-i acorda o bursă sau o indemnizație. M-am bucurat și eu de mai multe ori de un astfel de sprijin material, dar de fiecare dată nu se limita doar la astfel de „beneficii”. Moment de moment era alături de noi, îl însoțeam peste tot pentru a ne face cunoscuți multor personalități științifice, tuturor le dădea informații despre activitatea noastră și de fiecare dată avea un cuvânt în plus pentru fiecare dintre noi. Îmi aduc aminte cu emoție când, în 1982, într-un amfiteatru al Universității se omagia

Centenarul nașterii lui Vasile Pârvan, am auzit în pledoaria profesorului Emil Condurachi „... *am adus cu mine aici pe urmașul lui Vasile Pârvan*”. Nu știu ce l-a determinat să mă ridice pe un astfel de podium, dar știu ce a urmat. O zi întreagă am fost oaspetele Facultății de Istorie a Universității din Roma, o vizită de neuitat și de învățăminte, de posibilități în stabilirea de relații de colaborare și contacte cu cercetarea acestei instituții.

Întotdeauna verifica dacă ți-a ajuns banii pentru mâncare sau să-ți achiți obligațiile neprevăzute, ca el să poată interveni și să te scoată din impas.

De multe ori acorda discipolilor săi care-l însoțeau multe din drepturile sau posibilitățile din care i se ofereau în calitatea pe care o avea, în dorința ca și ei să se

bucure de aceleași daruri ca și el. Așa mi s-a întâmplat o dată la Sofia, altă dată în Iugoslavia de atunci, sau la un mare Congres de Arheologie Clasică de la Ankara și Izmir, când ne-a oferit drepturile lui de masă pe care le avea asigurate în mod curent la restaurantul hotelului în care locuia, pe motivul că el era invitat atunci la o recepție de seamă. Și, dacă cheltuiala noastră a fost peste așteptări, profesorul s-a mulțumit să ne spună o poveste asemănătoare.

De aceea o spun mereu că Emil Condurachi a fost nu numai un mare pedagog, a fost mai mult decât tot ceea ce se poate spune despre un astfel de educator, a fost un „Pater”, după cum se obișnuia a i se spune.